

El narcotraficant més poderós s'escapa de la presó

La fugida de la "Catedral"

El passat 22 de juliol Pablo Escobar Gaviria, cap de l'anomenat *cartel de Medellín* i important narcotraficant colombià escapava de la presó i esdevenia, una vegada més, el delinqüent més buscat per la justícia nord-americana.

La matinada del passat 22 de juliol Pablo Escobar Gaviria, cap del poderós *cartel de Medellín* i el narcotraficant més buscat per la justícia nord-americana fugia de la "Catedral", una presó de luxe dissenyada per ell mateix al seu poble natal Envigado. Amb la seua fugida, s'inicia un període d'incertesa i por per a tots els colombians que no volen tornar a viure les carnisseries del narcoterrorisme de fa dos anys.

Pocs dies després de la seua fugida, la premsa colombiana començava a desvetllar els detalls d'un dels episodis més vergonyosos de la història de Colòmbia i els motius que havien impulsat el perillós narcotraficant a abandonar la seua gàbia daurada.

Les investigacions del fiscal general de la nació Gustavo de Greiff presentades al president Cesar Gaviria sobre les activitats delictives d'Escobar durant el seu període de reclusió i les contínues millores i ampliacions del penal de màxima seguretat que el mateix narcotraficant finançava i que les autoritats militars encarregades de vigilar-lo coneixien, foren el desencadenat d'una fugida que el màxim responsable mundial del tràfic de cocaïna i els seus homes de confiança tenien preparada per a quan la seua seguretat perillara des del seu lliurament a la justícia colombiana el juny de 1991.

Gustavo de Greiff havia amenaçat el govern de la nació de fer públic a la premsa la privilegiada situació de què gaudia Escobar per a continuar dirigint el seu pròsper negoci des del centre penitenciari d'Envigado i la vida de luxe i comoditat

que portaven els residents d'aquesta presó de màxima seguretat convertida en tot un complex d'estiueig. Els habitants d'Envigado, una població de més de 100.000 habitants propera a Medellín, ja havien batejat la nova residència de Don Pablo com la "Catedral".

Estats Units. Portats a la Catedral d'Envigado junt amb altres membres deslleials de l'organització, els Galeano foren lligats a unes cadires i incinerats amb gasolina després de ser torturats. La barbacoa humana organitzada pel poderós narcotraficant era també una clara advertència per a tots aquells membres del *cartel* que pensaren en la traïció o l'engany.

UNA PRESÓ FETA A MIDA

El mateix dia que el parlament colombià aprovava la nova Constitució on ja no s'admetia la firma de cap tractat d'extradició, Pablo Escobar entrava en la presó d'Envigado després d'un any de negociacions i de narcoterrorisme. Durant aquest període de converses entre el govern i el cap del *cartel* on va participar com a mediador l'octogenari i televisiu pare Rafael García Herreros, tot el país va patir el terror i les carnisseries del narcotràfic que va posar de forma indiscriminada més de cent bombes en supermercats, centres comercials, aeroports i edificis públics de les principals ciutats per a terroritzar la població civil i imposar les seues condicions. Els cotxes bomba contra el periòdic liberal *El*

Espectador i l'edifici del DAS (Departament Administratiu de Seguretat) i la voladura d'un avió d'Avianca en vol cap a Nova York que va provocar més de 100 víctimes mortals foren els episodis més truculents de la violència del narcoterrorisme.

A més de la suspensió del polèmic tractat d'extradició amb els Estats Units,

Les investigacions del fiscal Gustavo de Greiff van posar en alerta Pablo Escobar, qui va decidir marxar de la presó.

ARXIU

Segons les investigacions de la Fiscalia General de la Nació, Escobar va fer segrestar a Nova York els germans Francisco i Fernando Galeano perquè no estaven complint amb la quota de 30 milions de dòlars mensuals (3.000 milions de pessetes) que exigia el cap del *cartel* per a poder participar com a socis minoritaris en el negoci de la cocaïna als

Escobar exigia per al seu lliurament a la justícia colombiana la destitució del seu implacable perseguidor, el general Miguel Antonio Maza Márquez, i poder dissenyar ell mateix els sistemes de seguretat de la Catedral que hauria d'estar vigilada per l'exèrcit i protegida per defenses antiaèries de possibles atacs d'avions nord-americans.

La construcció de la Catedral va costar inicialment quasi quatre milions de dòlars (4.000 milions de pessetes) però Escobar va fer inversions posteriors per a ampliar les instal·lacions de la presó i dotar-la de refugis antiaeris, observatoris, un camp de tir i un altre de futbol il·luminat per 18 reflectors, sala de jocs, un ampli gimnàs amb sauna i *yacuzzi* i un grup de cabanes darrere de la presó per als nombrosos visitants que rebia el poderós màfiós i entre els quals figuraven les autoritats municipals d'Envigado, algunes reines de bellesa, els directius dels clubs de futbol de primera divisió Envigado CF i Atlético Nacional de Medellín, l'excèntric porter René Higuita i el governador d'Antioquia que és la màxima autoritat política de la regió.

Escobar s'havia fet instal·lar a la presó un sofisticat equip de comunicacions i diversos ordinadors per a continuar controlant el seu negoci des d'Envigado. En les habitacions privades del cap del cartell i dels seus principals col·laboradors van trobar-se equips de so, vídeos i televisors amb pantalla gegant, telèfons portàtils i un impressionant arsenal amagat que contenia subfusells MP-5 HK, metralladores israelianes Uzi i pistoles SW, entre altres.

Malgrat la seua immensa fortuna valorada per la revista nord-americana *Fortune* en més de 3.000 milions de dòlars (300.000 milions de pessetes), el cap del cartell de Medellín és un home d'origen humil i d'escassa formació cultural que no té massa bon gust per a la decoració d'interiors, com ho demostren les parets d'una de les habitacions de la presó, pintades amb motius espacials a l'estil de *La guerra de les galàxies* i les nombroses imatges de la Mare de Déu del Carme que van trobar els periodistes quan el govern es va decidir a mostrar la Catedral després de la fugida d'Escobar. Però el

que més va sorprendre els informadors foren els grans retrats d'Escobar disfressat de Pancho Villa i d'Al Capone i les figures de ceràmica de quatre policies trobades a la taula del seu ampli despatx sota les quals apareixen gravats els cognoms dels quatre oficials de la Policia Nacional que més van combatre el cap del cartell de Medellín: els generals Maza Márquez i Gómez Padilla i els coronels Montenegro i Peláez. Segons diversos testimonis es creu que les figures dels policies havien de ser destruïdes a mesura que aquests oficials foren assassinats pels sicaris del cartell, en una sèrie d'assassi-

Avió d'Avianca volat per Escobar.

nats que haurien d'haver-se iniciat amb el frustrat atemptat a Caracas contra Maza Márquez fa un parell de mesos. Escobar intentaria així imitar el sinistre joc de la novel·la d'Agatha Christie *Els deu negrets*.

UNA FUGIDA SENSE EXPLICACIONS

Totes aquestes anècdotes sobre la privilegiada vida dels narcotraficants a l'interior de la presó foren conegudes pel fiscal general de la nació, que va decidir pressionar el govern per tal de posar fi a aquesta situació que representava una burla contínua a la justícia colombiana i un fracàs de la política de submissió del president Gaviria. Davant el possible escàndol que podia generar l'informe de la Fiscalia sobre les activitats delictives d'Escobar a la "Catedral" i la passivitat de les autoritats penitenciàries, el Consell de Seguretat integrat pel president Gaviria, el ministre de Defensa i els generals responsables de la policia i l'exèr-

cit, va decidir el 21 de juliol, al matí, assumir el control militar de la presó i traslladar temporalment Escobar a una guarnició militar sota la vigilància de les forces armades. Però el govern sabia que aquesta delicada decisió podria ser no acceptada per Escobar i els seus lloctinents. Per tal de no desencadenar la ira de Don Pablo, el vice-ministre de Justícia, Eduardo Mendoza i el director de presons, coronel Hernando Navas, foren enviats a la "Catedral" per tal de comunicar personalment a Escobar el seu trasllat amb totes les garanties per a la seua seguretat personal. Malgrat l'exquisit tacte

del govern amb els narcotraficants, aquests reaccionaren de forma violenta i segrestaren els emissaris governamentals en conèixer que l'operació ja estava en marxa. Un clima de confusió i pànic es creà quan John Jairo Velázquez, alias *Popeye*, posà al vice-ministre una submetralladora en el cap i amb una ràdio portàtil ordenà als seus homes a Medellín l'imminent inici d'una ofensiva terrorista per tot el país. Cap a les nou de la nit s'inicià una sèrie de negociacions amb els amotinats. Durant tota la nit els diversos responsables militars i civils de

l'operació es creuen ordres i consignes confuses però sense que ningú ordene l'assalt a la presó. Aprofitant un dels nombrosos talls de llum que es van produir durant tota la nit, Escobar i nou dels seus homes abandonen la Catedral cap a les dues del matí per la part de darrere per una eixida l'existència de la qual les autoritats militars desconeixien. Sis hores més tard els cossos especials de seguretat decidien a entrar en la Catedral, alliberaven els ostatges i detenien els pocs reclusos que quedaven i els mateixos guardes de la presó quan Escobar ja es trobava ben segur en un paratge desconegut de les muntanyes d'Antioquia. Posteriorment tres soldats van confessar que havien ajudat els narcotraficants en la seua fugida a canvi d'un poc de menjar. Amb tota tranquil·litat Escobar havia burlat un setge que havia durat més de dotze hores i on participaven més de 500 soldats. La dubtosa justificació dels responsables militars fou que l'operatiu militar no preveia rodejar els boscos de la

part de darrere del penal on s'amagava la carretera per la qual van fugir els narcotraficants.

Malgrat l'evident ineficàcia i covardia del govern i de les autoritats militars en aquest vergonyós episodi, les reaccions dels partits polítics i de la premsa foren menys dures del que calia esperar. Els principals diaris del país, *El Tiempo* i *El Espectador*, després de demanar un judici de responsabilitats i de manifestar la seua indignació, aconsellaven finalment donar un suport incondicional al president Gaviria en un moment tan crític per a Colòmbia. Aquests dos diaris, afins al partit liberal que governa, conclouen poc dies després que la ferma decisió del govern de combatre el narcotràfic i d'iniciar la recerca d'Escobar eren una mostra de la bona voluntat política de Gaviria. El judici de responsabilitats demanat per la premsa es va limitar a la destitució dels encarregats militars de l'operatiu i dels dos enviats del govern a Envigado que foren ostatges d'Escobar, el vice-ministre de Justícia i el director general de Presons.

El mateix Escobar va donar la seua versió dels fets a través del llibre *Estruendo en la catedral*, escrit per un grup de periodistes al seu servei encapçalat per Fabio Rincón que ja havia publicat altres llibres sobre el seu patró i les activitats del *cartel de Medellín* com *He aquí a Pablo Escobar*, *El complot contra Pablo*, *Leyenda y verdad de El Mejicano* (la biografia de Rodríguez Gacha, número dos del *cartel de*

Medellín i màxim responsable contra la policia) i *Así muere Carlos Lehder* (crònica sobre l'extradició als Estats Units d'un antic soci de l'organització que va caure en desgràcia i fou delatat a la policia pel mateix Escobar). En el seu pamflet propagandístic, els portaveus oficials de Don Pablo consideren la fugida de la catedral com una "espectacular gesta militar" i la justifiquen argumentant que la seguretat personal d'Escobar i els seus homes es trobava en perill per les contínues incursions dels avions nord-americans sobre l'espai aeri d'Envigado. Els portaveus del *cartel* també acusen el govern de violar la Constitució en intentar extradir Escobar als Estats Units en un operatiu sorpresa. Naturalment els autors d'aquest llibret no parlen de les tortures i assassinats comesos a la "Catedral" pels narcotraficants ni dels luxes i comoditats que gaudien. La primera edició d'*Estruendo en la Catedral* fou de 20.000 exemplars i el llibre podia comprar-se en qualsevol quiosc o llibreria del país per 2.000 pesos (menys de 300 pessetes).

VIU O MORT

Amb el suport logístic i militar de la

Escobar de Panchó Villa.

ARXIU

DEA i l'aviació militar nord-americana, les autoritats colombianes han començat la difícil recerca i captura d'Escobar i els seus homes. En una carta al president de la República, el governador d'Antioquia i l'alcalde de Medellín protestaven fa unes setmanes pels continus vols dels sofisticats avions militars C-130 AEW de la força aèria nord-americana que ras-tregen la pista d'Escobar per la serralada andina i les regions selvàtiques

antioqueñes.

L'assessor de seguretat del govern colombià, l'israelià Eitan Koren, contractat per convertir la "Catedral" en una presó de màxima seguretat afirmava recentment que farien falta tres anys i 20 milions de dòlars per a capturar Escobar. De moment les autoritats han ofert 100.000 milions de pesos (150 milions de pessetes) per qualsevol informació que ajude a la captura del poderós pròfug de la justícia. Més o menys el que guanya diàriament Escobar amb el control del narcotràfic mundial.

Però el cap del *cartel de Medellín* està cansat de fugir i la seua seguretat no està garantida fora de la Catedral. A més dels seus perillous rivals del *cartel de Cali* amb els quals va tenir una lluita fratricida fa uns anys, Don Pablo té por sobretot dels agents de la DEA que podrien segrestar-lo en territori colombià i portarlo a un centre de reclusió de màxima seguretat als Estats Units, on segurament passaria la resta de la seua vida com el seu antic company Carlos Lehder. Des de la selva, Escobar ha manifestat en un comunicat de premsa la seua voluntat de retornar a la "Catedral", però amb una sèrie d'exigències extravagants i difícilment assumibles per qualsevol govern, com pot ser que la presó estiga sota el control militar dels *cascos blaus* de l'ONU.

Mentre continua la recerca i en algun lloc secret s'inicien converses per al possible retorn a casa de Don Pablo, el poble colombià resa perquè en aquests possibles contactes els narcotraficants no tornen a emprar el terror de les bombes i les carnisseries col·lectives com a mesura de pressió.

Presó de La "Catedral".

ARXIU

Lluc Soler